

Truyền thống phong phú của giáo dục Phật giáo Myanmar

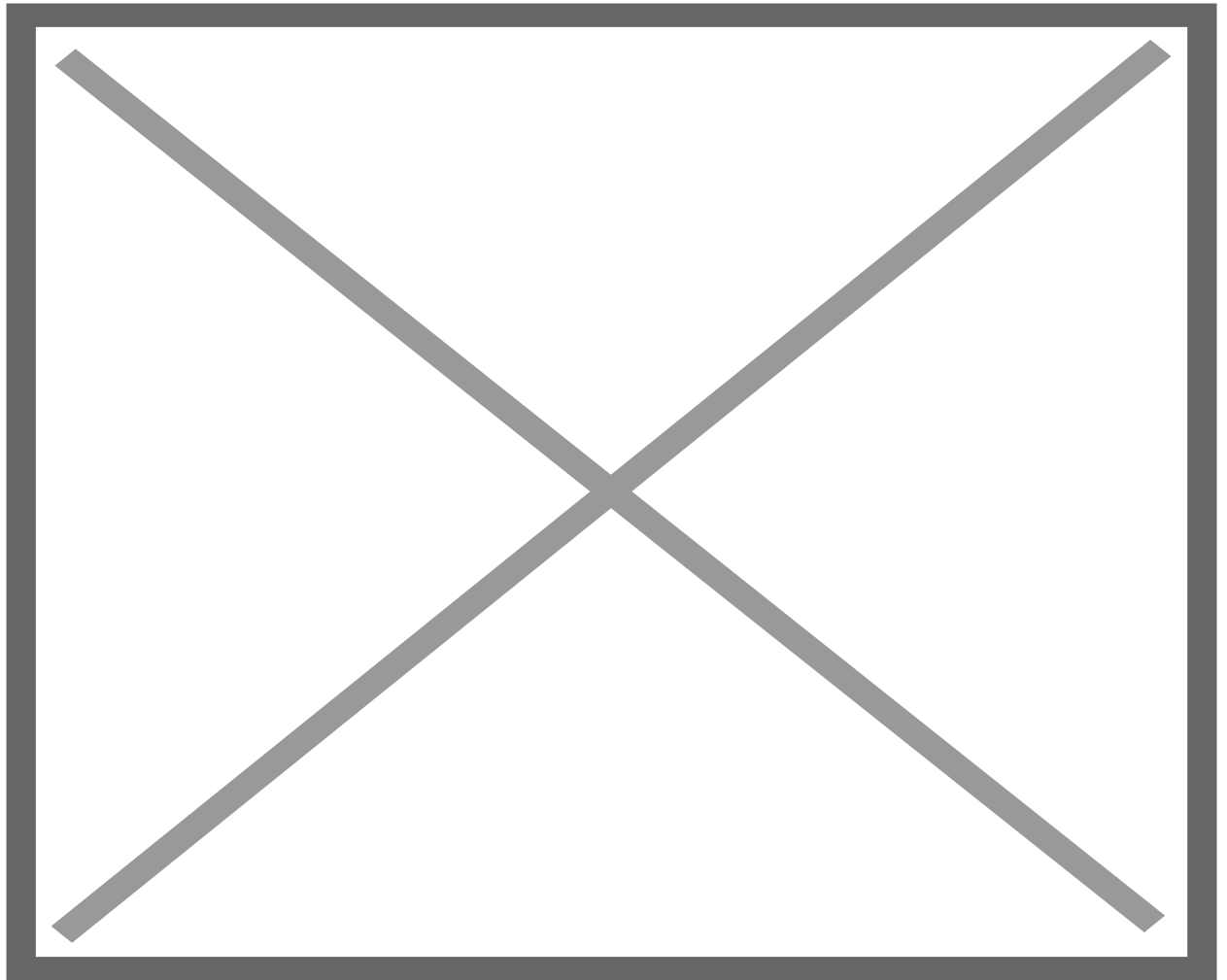
ISSN: 2734-9195 22:15 04/03/2024

Giáo dục Phật giáo đã được tích hợp vào hệ thống giáo dục của Myanmar, với nhiều trường cung cấp các khóa học về nghiên cứu Phật giáo...

Giáo dục Phật giáo đã được tích hợp vào hệ thống giáo dục của Myanmar, với nhiều trường cung cấp các khóa học về nghiên cứu Phật giáo. Cam kết của đất nước đối với giáo dục Phật giáo được thể hiện rõ ràng theo nhiều cách và tiếp tục đóng một vai trò thiết yếu trong việc hình thành văn hóa và bản sắc dân tộc của Myanmar.

Tác giả: **Thích Nữ Thuần Hiếu** Học viên Cao học khóa II - Học viện PGVN tại Huế
Tạp chí Nghiên cứu Phật học Số tháng 3/2024

Mở đầu: Phật giáo có truyền thống lâu đời ở Myanmar (Miến Điện), từ thế kỷ thứ V. Hệ thống giáo dục tu viện do các nhà sư thiết lập đóng một vai trò quan trọng trong việc hình thành văn hóa và đời sống con người Myanma. Giáo dục Phật giáo Myanmar có đặc điểm là nhấn mạnh vào ngôn ngữ và kinh điển Pali, tập trung phát triển đạo đức, tâm linh và trí tuệ, đồng thời tích hợp thiền định và thực hành chính niệm. Mặc dù phải đối mặt với những thách thức trên nhiều phương diện, trong đó có yếu tố thời đại nhưng ngày nay giáo dục Phật giáo vẫn tiếp tục đóng một vai trò quan trọng trong việc bảo tồn văn hóa và bản sắc của Myanmar. **Từ khóa:** Myanma, giáo dục Phật giáo, bảo tồn văn hóa, kinh điển Pali,...

1. Bối cảnh lịch sử Phật giáo Myanmar

1.1. Những sự kiện lịch sử quan trọng hình thành nên sự phát triển của Phật giáo ở Myanmar

Sự xuất hiện của Phật giáo ở Myanmar có thể bắt nguồn từ thế kỷ thứ III trước Công nguyên. Người Mon và Pyu cổ đại là tổ tiên của người Bamar hiện đại và gắn liền với sự phát triển của Phật giáo Miến Điện. Theo các biên niên sử Miến Điện, truyền thuyết về chùa Shwedagon gắn liền với sự xuất hiện Phật giáo ở Myanmar. Đế chế Pagan (thế kỷ IX - XIII) đóng vai trò quan trọng trong việc truyền bá và phát triển Phật giáo rộng khắp ở Myanmar. Cũng như một số mốc nổi bật khác là sự xuất hiện của tu sĩ Phật giáo Shin Arahán cũng đã có công xây dựng và tạo nên những dấu ấn bước ngoặt trong sự phát triển của Phật giáo Myanmar.

Về các triều đại phong kiến thì triều đại Konbaung (1752 - 1885), Phật giáo có ảnh hưởng sâu sắc đến đời sống của người dân Myanmar.

1.2. Sự tương tác với các nước láng giềng ảnh hưởng như thế nào đến việc truyền bá Phật giáo ở Myanmar

Sự truyền bá của Phật giáo ở Myanmar bị ảnh hưởng đáng kể bởi sự tương tác của đất nước này trong mối quan hệ với các nước láng giềng. Sự truyền bá Phật giáo Nguyên thủy đóng một vai trò cơ bản trong việc thống nhất người dân. Phật giáo có nguồn gốc từ Ấn Độ, lan sang các nước láng giềng như Myanmar thông qua trao đổi văn hóa và các cung đường thương mại.

Di sản văn hóa của Myanmar chịu ảnh hưởng Phật giáo các nước láng giềng, bao gồm Ấn Độ và Trung Quốc trong nhiều thế kỷ. Myanmar trước đây được gọi là Suvannabhumi hay Vùng đất vàng, như đã đề cập trong Lịch sử đảo Sri Lanka. Sự tương tác với các nước láng giềng, đặc biệt là Ấn Độ và Sri Lanka, đã đóng vai trò quan trọng trong việc truyền bá Phật giáo Nguyên thủy ở Myanmar. Việc thành lập Phật giáo Nguyên thủy ở miền Trung Miến Điện là do vị trí địa lý gần với Nam Ấn Độ và Sri Lanka. Miền Bắc Miến Điện có sự tiếp xúc đầu tiên với Phật giáo thông qua các nhà truyền giáo trên bộ từ Bắc Ấn Độ. Các nhà truyền giáo đã mang theo văn hóa giáo lý và truyền thống của các bộ phái, bao gồm các giáo phái Sarvastivada và Đại thừa. Đến thế kỷ thứ VII, Myanmar cũng có thêm sự ảnh hưởng của Phật giáo Mật tông.

Những chứng tích ngôi chùa Phật giáo tại thành phố Pyu của Beikthano cung cấp bằng chứng mạnh mẽ về mối liên hệ với các cộng đồng Phật giáo ở Nāgārjunakonda dựa trên các cung đường thương mại. Vì vậy, sự tương tác với các nước láng giềng đóng một vai trò quan trọng trong việc truyền bá và phát triển Phật giáo ở Myanmar.

1.3. Phật giáo Myanmar có đặc điểm gì nổi bật so với các truyền thống Phật giáo khác

Một trong những đặc điểm nổi bật nhất của Phật giáo Myanmar là nghệ thuật và kiến trúc cổ điển độc đáo, vẫn không thay đổi bất chấp ảnh hưởng của các nền văn hóa khác nhau. Kiến trúc các ngôi chùa Phật giáo của Myanmar không thay đổi qua nhiều thế kỷ và các công trình kiến trúc tôn giáo của đất nước này vẫn mang dấu ấn của phong cách kiến trúc truyền thống. Kiến trúc Phật giáo của Myanmar được đặc trưng bởi các chi tiết phức tạp, khiến nó nổi bật so với các truyền thống Phật giáo khác. Ngay cả những ngôi chùa mới được xây dựng ở Myanmar cũng bảo tồn nghệ thuật cổ điển độc đáo, tạo ra phong cách kiến trúc Phật giáo đặc trưng. Phong cách độc đáo này được cả du khách trong và ngoài nước tôn kính, được coi là một trong những kho tàng văn hóa vĩ đại nhất của

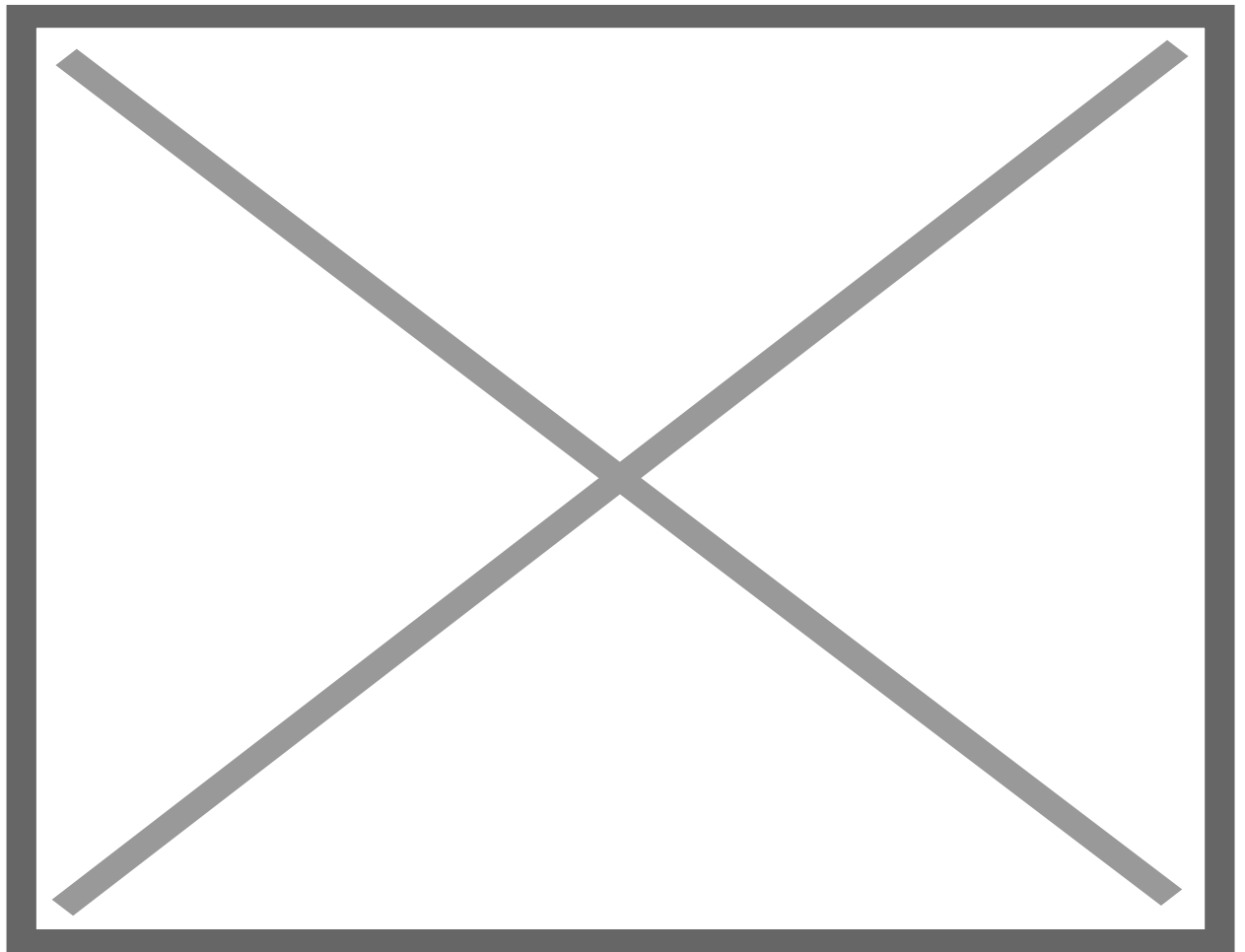
Myanmar. Ảnh hưởng của Phật giáo Nguyên thủy đối với văn hóa Myanmar đã đóng vai trò quan trọng trong việc định hình bản sắc đất nước, đoàn kết các dân tộc và biến Phật giáo Myanmar trở thành một truyền thống khác biệt và dễ nhận biết trong thế giới Phật giáo rộng lớn của các nước trên thế giới.

2. Đặc điểm của giáo dục Phật giáo Myanmar

2.1. Cấu trúc và chương trình giảng dạy của giáo dục Phật giáo Myanmar

2.1.1. Bối cảnh lịch sử giáo dục Phật giáo ở Myanmar

Myanmar có một lịch sử phong phú về việc thúc đẩy giáo dục Phật giáo từ nhiều thế kỷ trước. Giáo dục Phật giáo là một phần cơ bản của di sản văn hóa đất nước. Việc thành lập Đại học Quốc tế Yangon cách đây 25 năm là một cột mốc quan trọng trong việc truyền bá Phật giáo Nguyên thủy ở Myanmar. Trường đại học cung cấp các khóa đào tạo về nghiên cứu Phật giáo, ngôn ngữ Pali và thiền định, cùng với những khóa học khác, nhằm mục đích nuôi dưỡng và phát triển sự hiểu biết của sinh viên về Phật giáo. Ngoài Đại học Quốc tế Yangon, Đại học Truyền giáo Nguyên thủy Quốc tế cũng đóng vai trò quan trọng trong việc quảng bá và truyền bá Phật giáo Nguyên thủy trên toàn cầu. Trường đại học hoạt động dưới sự hướng dẫn của Hội đồng Tăng già Phật giáo Thế giới và cung cấp các chương trình về triết học, lịch sử, văn hóa và thực hành Phật giáo. Những chương trình này đã đóng góp đáng kể vào việc quảng bá và truyền bá Phật giáo Nguyên thủy trên toàn thế giới(1). Hơn nữa, bối cảnh lịch sử của đất nước trong việc thúc đẩy giáo dục Phật giáo đã đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành bản sắc văn hóa của Myanmar. Giáo dục Phật giáo đã được tích hợp vào hệ thống giáo dục của Myanmar, với nhiều trường cung cấp các khóa học về nghiên cứu Phật giáo. Cam kết của đất nước đối với giáo dục Phật giáo được thể hiện rõ ràng theo nhiều cách và tiếp tục đóng một vai trò thiết yếu trong việc hình thành văn hóa và bản sắc dân tộc của Myanmar. Lịch sử thúc đẩy giáo dục Phật giáo của Myanmar rất quan trọng trong việc bảo tồn di sản văn hóa của đất nước đồng thời góp phần vào sự truyền bá toàn cầu của Phật giáo Nguyên thủy.

Tuy nhiên, trong thời kỳ thuộc địa của Anh, chính phủ đã cố gắng thế tục hóa giáo dục ở Myanmar, dẫn đến sự suy giảm trong giáo dục tu viện. Mặc dù vậy, sau khi giành được độc lập, chính phủ vẫn ủng hộ việc khôi phục nền giáo dục tu viện như một phương tiện quảng bá các giá trị Phật giáo. Bối cảnh lịch sử của giáo dục Phật giáo ở Myanmar có thể được khám phá thông qua các di tích khảo cổ, chữ khắc và văn bản cung cấp bằng chứng về sự xuất hiện của Phật giáo ở Myanmar. Rõ ràng Phật giáo đã đóng một vai trò quan trọng trong đời sống văn hóa - xã hội và tinh thần của người dân Miến Điện và vẫn là quốc giáo của Myanmar, với những nét độc đáo trong giáo dục và các lễ hội bản sắc dân tộc.

2.1.2. Những thành phần chính của chương trình giảng dạy trong giáo dục Phật giáo Myanmar

Giáo dục Phật giáo Myanmar có chương trình giảng dạy toàn diện bao gồm cả thành phần học thuật và tinh thần. Chương trình giảng dạy tập trung vào việc nghiên cứu kinh điển Phật giáo Nguyên thủy. Học sinh học thiền vipassana theo truyền thống Myanmar, giúp họ trau dồi chính niệm và tuệ giác. Phương tiện giảng dạy được sử dụng trong giáo dục Phật giáo Myanmar là tiếng Anh, cho phép sinh viên tiếp cận nhiều nguồn tài nguyên hơn và cho phép họ giao tiếp với mọi người từ các quốc gia và nền văn hóa khác nhau. Ngoài ra, chương trình

giảng dạy còn bao gồm việc nghiên cứu ngôn ngữ Miến Điện và tiếng Pali, những ngôn ngữ rất cần thiết để hiểu kinh điển Phật giáo. Bằng cách học những ngôn ngữ này, học sinh có thể tiếp cận các văn bản gốc và phát triển sự hiểu biết sâu sắc hơn về triết lý và giáo lý Phật giáo. Do đó, giáo dục Phật giáo Myanmar cung cấp một nền giáo dục toàn diện, kết hợp cả học thuật và tâm linh, giúp học sinh phát triển sự hiểu biết toàn diện về bản thân và thế giới xung quanh.

Cơ cấu, tổ chức giáo dục Phật giáo Myanmar

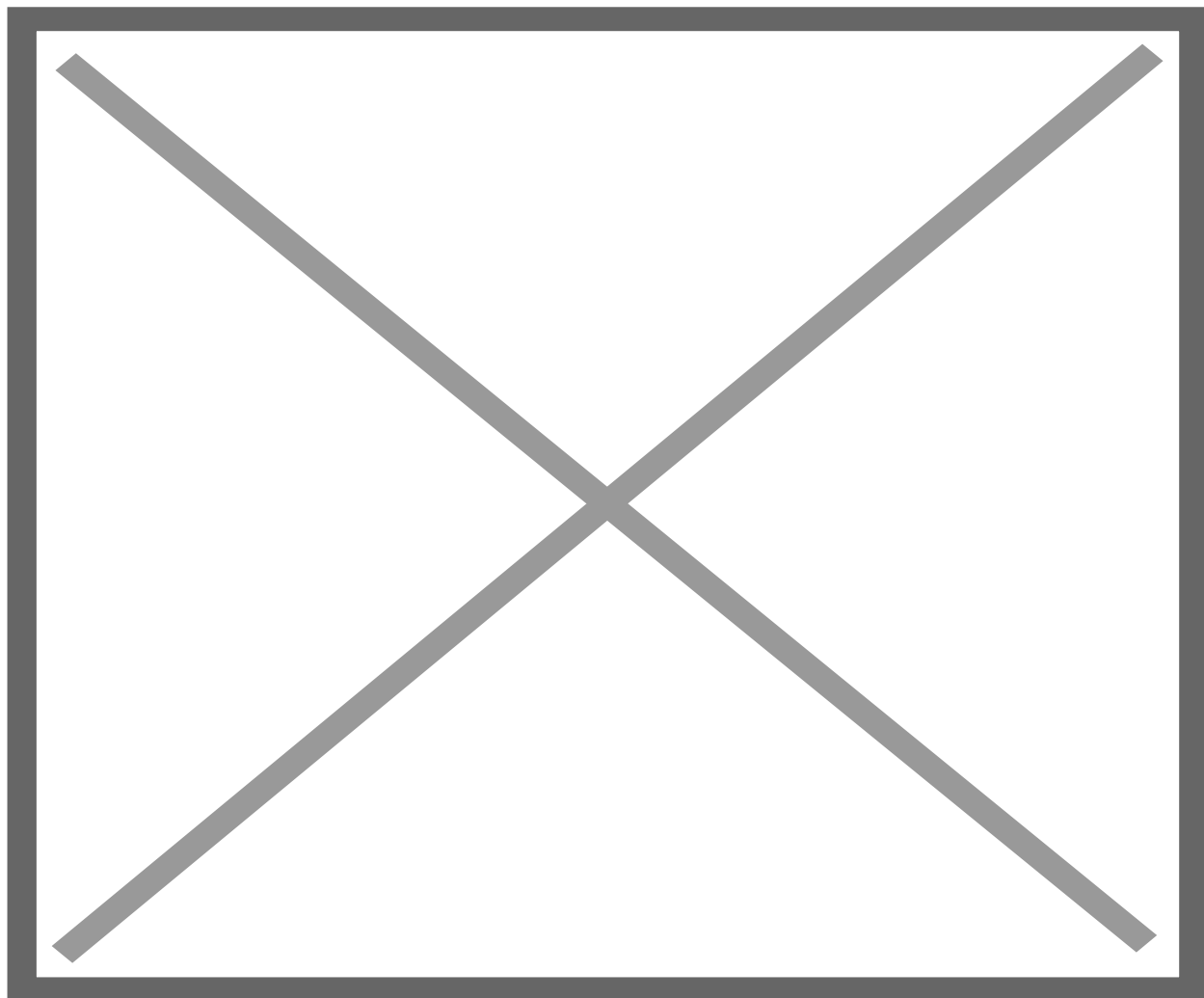
Cơ cấu giáo dục Phật giáo Myanmar được thiết kế để trau dồi sự hiểu biết sâu sắc về Phật pháp. Chương trình giảng dạy bao gồm nhiều môn học bao gồm nhiều khía cạnh khác nhau của truyền thống Phật giáo. Năm đầu tiên (Văn bằng) của chương trình dự bị đại học bao gồm chín môn, gồm Luật (Vinaya), Kinh (Suttanta), Tiểu luận (Abhidhamma), văn hóa và lịch sử, và những môn khác. Khóa học giáo dục Phật giáo dành cho các nữ tu sĩ Phật giáo Myanmar tập trung vào các chủ đề trong Kinh điển. Ngoài việc nghiên cứu kinh điển Phật giáo Nguyên thủy và thiền Vipassana theo truyền thống Myanmar, chương trình giảng dạy còn bao gồm việc nghiên cứu ngôn ngữ Miến Điện và Pali. Cấu trúc của nền giáo dục Phật giáo Myanmar cũng thúc đẩy sự tương tác, hợp tác, nghiên cứu và trao đổi giữa các giảng viên với các Phật tử khác các nước Đông Nam Á. Tuy nhiên, điều quan trọng cần lưu ý là việc giảng dạy không phải lúc nào cũng thích ứng nhanh chóng với sự biến động xã hội và các tình huống.

Về giáo dục Phật giáo theo quan điểm của đức Phật là tinh thần khai phóng, nhưng phong cách giảng dạy ở một số khía cạnh vẫn mang tính truyền thống. Giáo dục Phật giáo Myanmar có một cấu trúc đa diện được thiết kế để cung cấp sự hiểu biết toàn diện về Phật giáo đồng thời thích ứng với hoàn cảnh mới.

2.2. Các đặc điểm của giáo dục Phật giáo Myanmar: Phân tích về đạo đức tâm linh và phát triển trí tuệ thông qua thực hành thiền định và chính niệm

Nền **giáo dục Phật giáo** của Myanmar đặc biệt chú trọng vào việc phát triển đạo đức tâm linh và trí tuệ thông qua thiền định và thực hành chính niệm. Thiền được coi là thiết thực, cần thiết và dễ tiếp cận đối với mọi người ở Myanmar, đồng thời được coi là cách để thấm nhuần những giá trị đạo đức tốt đẹp ở trẻ em và thanh thiếu niên. Các thiền viện thường được khuyến khích làm nơi để những người trẻ học cách kiểm soát bản thân và trở thành những thành viên có trách nhiệm với xã hội, và hàng nghìn người đến thiền tại các thiền viện này mỗi năm ở Myanmar. Kinh Mangala được đưa vào chương trình giảng dạy nhằm

thấm nhuần các giá trị đạo đức cho trẻ em. Thiền hàng ngày được xem là phương pháp phát triển đạo đức và trí tuệ tâm linh, ngay cả trong điều kiện sống kém thịnh vượng, giúp con người sống đẹp, tốt hơn. Những ngày Tết ở Myanmar đặc biệt có ý nghĩa đối với việc thực hành thiền định, mọi người dành 5, 7, 10, 30 ngày hoặc hơn để nạp lại năng lượng bằng thiền định. Nhìn chung, giáo dục Phật giáo ở Myanmar rất coi trọng việc phát triển đạo đức và trí tuệ tâm linh thông qua thiền định và thực hành chính niệm.

3. Thực trạng giáo dục Phật giáo Myanmar hiện nay

Giáo dục Phật giáo là một phần quan trọng của di sản văn hóa Myanmar trong nhiều thế kỷ và nó vẫn là một khía cạnh thiết yếu của hệ thống giáo dục đất nước ngày nay. Không chỉ sinh viên địa phương được khuyến khích học Phật giáo mà sinh viên nước ngoài cũng có thể lấy bằng về Phật giáo Nguyên thủy từ các trường đại học của Myanmar. Điều này cho thấy sự phổ biến và tầm quan trọng liên tục của giáo dục Phật giáo ở Myanmar. Các nhà cai trị và quan chức của đất nước có lịch sử lâu dài ủng hộ Phật giáo và khuyến khích việc truyền bá Phật giáo trong nước. Thật vậy, việc quảng bá Phật giáo Nguyên thủy là một

mục tiêu chính sách quan trọng ở Myanmar đương đại, và chính phủ đã thực hiện các biện pháp nhằm cải thiện khả năng tiếp cận giáo dục Phật giáo cho mọi người dân. Thông qua những nỗ lực này, Myanmar đang bảo tồn và tiếp tục truyền thống giáo dục Phật giáo phong phú cho các thế hệ tương lai.

Ở Myanmar, giáo dục Phật giáo vẫn là một phần không thể thiếu trong cuộc sống của nhiều người dân. Đất nước này đã giới thiệu một nền tảng công tác Phật giáo trực tuyến để thúc đẩy việc truyền bá Phật pháp và truyền thông Phật giáo trên toàn quốc. Nền tảng trực tuyến này bao gồm tất cả các cấp độ của Giáo hội và tu viện ở Myanmar, nhấn mạnh vào việc truyền thông nhanh chóng, kịp thời, chính xác và nhân đạo về các hoạt động Phật giáo. Mục tiêu chính của nền tảng này là thúc đẩy truyền thông Phật giáo và tổ chức hơn 15 chương trình liên quan đến các sự kiện Phật giáo, chương trình nghiên cứu và thuyết giảng của các Hòa thượng(2). Nền tảng này cũng phát sóng trực tiếp các bài giảng của tăng, ni trên các nền tảng truyền thông xã hội phổ biến như Facebook, Youtube và Buddha Su Online. Sự sẵn có của các nền tảng trực tuyến đã giúp mọi người dễ dàng tiếp cận nền giáo dục Phật giáo và tham gia vào các hoạt động tôn giáo một cách thuận tiện hơn. Với số lượng người sử dụng các nền tảng trực tuyến này ngày càng tăng, tương lai của giáo dục Phật giáo ở Myanmar có vẻ đầy hứa hẹn.

Kết luận

Phật giáo đã đóng vai trò quan trọng trong lịch sử và văn hóa của Myanmar. Trong khi Myanmar có truyền thống phong phú và sự phát triển của giáo dục Phật giáo, và các vị vua Miến Điện đã đóng một vai trò quan trọng trong việc bảo tồn và phát huy Phật giáo. Với tinh thần đưa Phật giáo vào cuộc sống, các vị vua qua các thời kỳ đã tích cực tham gia chính trị và đóng góp cho giáo dục. Là tầng lớp trí thức có trình độ học vấn xã hội sâu sắc, các nhà sư dễ dàng được hoàng đế tin tưởng và được giao nhiều trọng trách quan trọng trong việc xây dựng và phát triển đất nước. Vấn đề tất yếu có thể thấy trong cuộc sống, Phật giáo là nơi lưu giữ những giá trị văn hóa và định hướng tâm linh cho đạo đức con người trong đời sống xã hội.

Tóm lại, Phật giáo và dân tộc, dân tộc và giáo dục, giáo dục và con người đã cùng nhau trải qua nhiều thăng trầm trong lịch sử Myanmar. Có lúc Phật giáo được chính quyền khen ngợi, tạo điều kiện tốt để phát triển, có lúc lại bị đàn áp, và bị bỏ rơi. Tuy nhiên, Phật giáo, với tinh thần hạnh phúc cho nhân dân khắp nơi trên thế giới, sẽ luôn sống trong lòng dân tộc và trở thành trụ cột tinh thần vững chắc cho người dân Miến Điện.

Tác giả: **Thích Nữ Thuần Hiếu** Học viên Cao học khóa II - Học viện PGVN tại Huế **Tạp chí Nghiên cứu Phật học Số tháng 3/2024 *****

CHÚ THÍCH: (1) Lương Công Tuấn (2023), <https://phatsunonline.vn/myanmar-dai-hoc-quoc-te-truyen-ba-phat-giao-nguyen-thuy-yangon-25-nam-hinh-thanh-va-phat-trien-21>. Truy cập: 2/1/2024. (2) Lương Công Tuấn (2023), <https://phatsunonline.vn/myanmar-dai-hoc-quoc-te-truyen-ba-phat-giao-nguyen-thuy-yangon-25-nam-hinh-thanh-va-phat-trien-21>. Truy cập: 2/1/2024. TÀI LIỆU THAM KHẢO: 1. PGS. TS. Dương Văn Huy - TS. Ngô Hải Ninh (2021), Giáo trình văn hóa các nước Đông Nam Á, Nxb Chính trị quốc gia. 2. Trần Quang Thuận (2008), Phật giáo Miến Điện, Nxb Tôn giáo, Hà Nội. 3. Trần Quang Thuận (2008), Phật giáo Nam tông tại Đông Nam Á, Nxb Tôn giáo, Hà Nội. 4. Vũ Quang Thiện (2005), Lịch sử Myanmar, Nxb. Khoa học Xã hội, Hà Nội. 5. Thích Nữ Chơn Thùy (2023), <https://tapchinghiencuuphathoc.vn/pagan-thoi-ky-vang-son-cua-phat-giao-myanmar-duoi-trieu-dai-vua-anurudha.html>. Truy cập: 2/1/2024. 6. Lương Công Tuấn (2023), <https://phatsunonline.vn/myanmar-dai-hoc-quoc-te-truyen-ba-phat-giao-nguyen-thuy-yangon-25-nam-hinh-thanh-va-phat-trien-21>. Truy cập: 2/1/2024.